

Intervju med Britta och Sven Hallberg, Bro, den 17 april 2004 av Carl Gunnar Jansson (147)

Pärm i4:10 Katalog: Intervjuer/Gudrun 2008 (ukf12/9)

Vi sitter hemma hos makarna Hallberg i deras villa på Bagarvägen.

Sven berättar att han började som 16-åring vid Brogård och blev kvar där i 10 år. Han gjorde militärtjänst under den tiden. Han trivdes mycket bra på Brogård och bodde i Husbytorp. Det fanns inga andra arbeten på den tiden än på gårdarna. Sedan började han köra taxi hos Norman i Bro, som hade taxistationen. Därefter blev det byggnadsarbete hos Axel Andersson. Firman övertogs av sonen Sven Andersson. Där arbetade Sven till pensioneringen.

Sven är född 1923 och har 7 syskon. Två av dem är yngre än Sven.

Britta berättar att hon egentligen heter Ulla Britta. Men när hon växte upp i Bro fanns Ulla Britta Jansson, Ulla Britta Bergqvist och jag, Ulla Britta Larsson. Ulla Britta Jansson fick heta Ulla Britta, Ulla Britta Bergqvist fick heta Ulla och jag fick heta Britta. Det var troligen Fröken i småskolan, Hulda Jonsson, som bestämde det.

Britta har alltid bott hos sin mormor. Först bodde hon i Svartkärret. Jag är född 1930. Mormor flyttade till Karlsborg, som ligger vid Gamla E 18. När det såldes flyttade vi till Brogård. När vi gifte oss flyttade vi till Husbytorp. Efter Husbytorp bodde vi i Cigarrlådan (en villa vid Stationsvägen, där Bankhuset nu är byggt GS) tills vi byggde huset här.

Jag arbetade i Ragnar Frunks järnaffär vid St Eriksplan. Där arbetade jag på kontoret. Sven Beckman i Kungsängen, som också hade järnaffär, kom en dag och sa att han ville att Britta skulle börja på banken. - Har man arbetat hos Frunk, kan man arbeta var som helst. Jag arbetade två timmar om dagen i Uppsala Sparbank. Carl Gunnars pappa och Tuttan Olsson arbetade där först. När Kamrer Jansson gick bort 1966 fick jag överta ansvaret för banken. Vi höll till i Centrum. Sen köptes banken upp av Enköpings Sparbank. Men då var jag kvar i Uppsala Sparbank och jobbade i Knivsta. Det var roligare i Knivsta. När folk begär lån, skall man fråga efter årsinkomsten, som visade sig vara tredubbel i Knivsta mot i Bro. Jag har jobbat extra vid kontoret i Kungsängen också.

Tuttan Olsson och Ingrid Olsson har också arbetat på banken.

Britta berättar om hur det var att bo i Stora Staten vid Brogård. Vi hyrde av Ebba Reuterskiöld. Elis och Ivar Hedberg bodde högst upp med sin gamla mamma. Under bodde ungarlar. Tore Johansson, som jobbade vid Tegelbruket bodde där också. Det var 5 lägenheter. Det var ett jättestort kök med arbetsbänkar och skafferi, vedspis med kupa. Ett stort rum med kakelugn och innanfönster. I farstun fanns ett förråd. Jag tyckte det var jättefint. Vatten hämtade man på gården och slasken slängdes ut i naturen. Det fanns fina dass, där var och en hade sitt. El fanns. Jag bodde där under kriget med de kalla vintrarna, men kakelugnen höll varmt. Däremot fanns det vägglöss innan vi flyttade in, så då sprutades för löss och tapetsrades om.

På Carl Gunnars fråga om Staten borde få stå kvar, svarar Britta att hon inte tycker läget är så bra. De nya ägarna Bro Hofs Slott vill riva. I Tegelbruket har man slagit ihop två lägenheter till en i deras statarbyggnad. Det har fungerat bra.

Bild 1 visar stallet, där det fanns 4 par hästar. De sköttes av stalldrängen. Emil Karlsson flyttade in och skötte stallet. När traktorerna tog över och antalet hästar minskade skötte han magasinet. Där fanns en gröpkvarn för att mala till djuren. Ensilaagetornet tillkom senare. De fina hästarna fanns i Kuskstallet närmare Slottet.

Bild 2. Arbetarbostaden. Stalldrängen Emil Karlsson och hans fru Linnea bodde på övervåningen och Elin Borgström var hushållerska till farbror Henning. Där bodde också smeden Johansson med sin syster och även smeden Berg. Det här huset hade mycket bättre standard än Stora Staten. Lön med stat upphörde enligt lag 1945. Men Sven säger att det upphörde tidigare på Brogård, kanske redan 1941-42. Sedan hade man bara kontantlön. Man betalade hyra med kunde köpa billig mjölk

Bild 3 Vagnsstillarna. 1949 byggdes de nya personalbostäderna, som syns i bakgrunden. I det första huset bodde först trädgårdsmästaren och sedan Rättare Gustafsson. I det andra huset bodde smeden. Det var moderna hus, med vatten och avlopp, dusch och toalett.

Klockartorpet var torp under Brogård och arrenderades av Stern. Efter Sterns kom smeden Berg. Det ligger närmast Husbytorp och där bodde sedan Björketun

Bild 4 Inspektorsbostaden byggdes på 1950-talet. Huset var handikapp anpassat, eftersom Inspektor Erikssons fru, Anna Lisa, drabbats av polio. Tidigare hade de bott i en av flyglarna. Eriksson var en väldigt duktig och trevlig karl med ett gott ryckte i trakten.

Bild 5 Slottet. När Sven började ägdes Brogård av Johan Sparre. Han var noggrann och sträng, men arbetarna stannade på Brogård. Inspektoren hette Alm. Han bodde i Husby. (Husby brändes ned av en brandsoldat, som anlade flera bränder i Brotrakten under 2005-2006 GS). Det fanns också en bokhållare. Efter Alm kom Inspektor Jarl, som skötte hela egendomen utan bokhållare.

Bild 6 Slottet och Flyglarna. Kommer man från allén mot slottet bodde Inspektorn i vänstra flygeln Den andra var tom. En av flyglarna beboddes av ladugårdsförman. Han var en duktig ladugårds karl, men luktade inte alltid så gott. I den sista flygeln bodde Kalle Eriksson, som jobbade i skogen.

En körkarl kör med hästar och den som kör traktor kallas traktorförare. Helge Karlsson var förkörare. Han skulle alltid köra först, när man skulle ut på arbete.

1943 när Sven var 22 år ägdes Brogård av Carl Reuterskiöld. Hans fru Ebba hade ärvt egendomen. Ebba var mycket trevlig och omtyckt. De bodde året om på Brogård, men hade lägenhet i Stockholm. Reuterskiölds hade tre barn Carl, Nils och Christina. Carl övertog gården som arrende, efter det att KF köpt egendomen.

Carl Reuterskiöld dör under 60-talet och Ebba sköter gården. Har de anställda några frågor eller synpunkter vänder de sig till Inspektorn. De anställda bjöds på midsommarfest varje år. Britta berättar att hennes moster Ingrid var husa hos greven. Personalen bestod av husa, kokerska, köksa och Fröken Nora, som kallades husföreståndarinna. De bodde i en av flyglarna. Kusken Andersson skötte alla manliga sysslor på slottet, som t ex eldning.

I ett hus invid Rysstorp bodde kördrängen Svärd. Efter honom bodde Karlsson. De fick bo kvar även sedan de slutat på gården.

Stallet med de fina hästarna låg i anslutning till Kusken Anderssons bostad, ett rött tegelhus, som Anderssons barn hade som sommarställe för bara några år sedan. Kusken skötte själv 4 vagnshästar. Kuskens son var chaufför hos kungen. Han råkade köra i diket med Gustaf V som passagerare och platsen döptes till Kungens kurva.

Bakom kuskbostaden låg trädgården med trädgårdsmästarens bostad. Trädgårdsmästaren levererade till slottet men skickade också produkter till Stockholm med båten från Fiskartorp. Även de anställda köpte grönsaker där.

Vattentornet var tidigare rappat. Vattnen pumpades upp från sjön, men det fanns andra brunnar också.

Grevens fina vagnar stod i "finstallet". De såldes på auktion (*innan Bro Hof tog över. BS*). Arbetsvagnarna fanns i vagnslidret. Traktorerna, som var två gamla med järnhjul 1939 och arbetsredskapen fanns vid smedjan. Smedjan är det först man kommer till.

Svens pappa var slöjdare på Brogård. Det fanns inga andra hantverkare än smeden och slöjdaren.

Tröskningen skedde på gården. Det fanns ett tröskverk inne på logen, som drevs av motor. Det som kom in från självbindaren matades in och snörena slets av i tröskan.

Vid skörden skar och band man för hand runt om först, för att inte köra ned säden med självbindaren. Brogård hade den första självgående tröskan i bygden.

Det var ett bra kamratskap och en bra gård att jobba på. Sven trivdes mycket bra på Brogård.

Sven började som kördräng och körde med två stora, starka ardennerhästar. Men när han fått åldern inne körde han traktor.

Lantbrukselever bodde i Husby.

Britta berättar att varje jul besökte Ebba alla anställda och boende på gården och lämnade julgotter och julkärvar.

Svens syskon var Folke, som är död. Bertil, Gun, Vera, Signe. Mamman hett Gunda.
Bro den 31 januari 2008 Gudrun Sandén